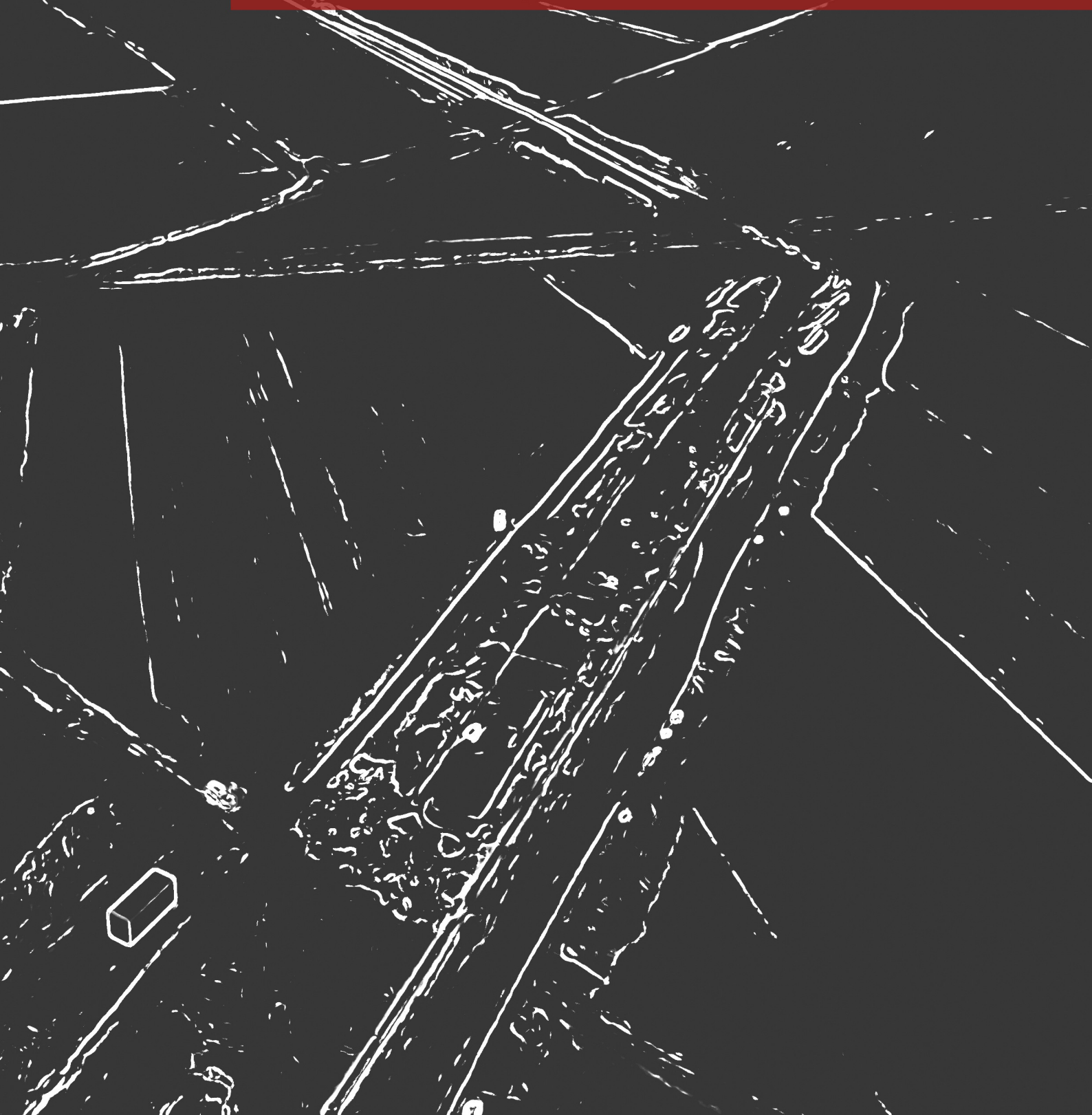

ЗАШТИТНА АРХЕОЛОШКА ИСТРАЖИВАЊА НА ТРАСИ МАГИСТРАЛНОГ
ГАСОВОДА ОД ГРАНИЦЕ БУГАРСКЕ ДО ГРАНИЦЕ СА МАЂАРСКОМ,
ДЕОНИЦА 4, НА ТЕРИТОРИЈАМА ОПШТИНА КАЊИЖА, СЕНТА И АДА

RESCUE ARCHAEOLOGICAL RESEARCH ON THE ROUTE OF THE MAIN GAS
PIPELINE FROM THE BULGARIAN BORDER UP TO THE HUNGARIAN
BORDER, SECTION 4, ON THE TERRITORIES OF THE MUNICIPALITIES OF
KANJIŽA, SZENTA AND ADA

**ЗАШТИТНА АРХЕОЛОШКА ИСТРАЖИВАЊА
НА ТРАСИ МАГИСТРАЛНОГ ГАСОВОДА
ОД ГРАНИЦЕ БУГАРСКЕ ДО ГРАНИЦЕ
СА МАЂАРСКОМ, ДЕОНИЦА 4,
НА ТЕРИТОРИЈАМА ОПШТИНА КАЊИЖА,
СЕНТА И АДА**

**RESCUE ARCHAEOLOGICAL RESEARCH
ON THE ROUTE OF THE MAIN GAS PIPELINE
FROM THE BULGARIAN BORDER UP TO THE
HUNGARIAN BORDER, SECTION 4,
ON THE TERRITORIES OF THE MUNICIPALITIES
OF KANJIŽA, SZENTA AND ADA**

САДРЖАЈ

Неда Мирковић-Марић

ЗАШТИТНА АРХЕОЛОШКА ИСТРАЖИВАЊА НА ТРАСИ МАГИСТРАЛНОГ ГАСОВОДА ОД ГРАНИЦЕ БУГАРСКЕ ДО ГРАНИЦЕ СА МАЂАРСКОМ, ДЕОНИЦА 4, НА ТЕРИТОРИЈАМА ОПШТИНА КАЊИЖА, СЕНТА И АДА 5

Neda Mirković-Marić

Rescue Archaeological Research on the Route of the Main Gas Pipeline from the Bulgarian Border up to the Hungarian Border, Section 4, on the Territories of the Municipalities Of Kanjiža, Szenta And Ada 6

Мирослав Марић

РЕЗУЛТАТИ АРХЕОЛОШКИХ ИСТРАЖИВАЊА НА ЛОКАЛИТЕТУ 19, ОПШТИНА КАЊИЖА 8

Miroslav Marić

Results of Archaeological Excavations on Site 19, Municipality of Kanjiža 20

Мирослав Кочић, Неда Мирковић-Марић, Мирослав Марић

ЗАШТИТНА ИСКОПАВАЊА ВИШЕСЛОЈНОГ ЛОКАЛИТЕТА 61 НА ТРАСИ ГАСОВОДА ТУРСКИ ТОК 22

Miroslav Kočić, Neda Mirković-Marić, Miroslav Marić

Rescue Excavations of Multilayer Site 61 on the Turkish Stream Pipeline Route 43

Мирослав Марић, Мирослав Кочић, Јелена Марковић

РЕЗУЛТАТИ ЗАШТИТНИХ АРХЕОЛОШКИХ ИСТРАЖИВАЊА НА ЛОКАЛИТЕТУ 122, ОПШТИНА КАЊИЖА 46

Miroslav Marić, Miroslav Kočić, Jelena Marković

Results of Rescue Archaeological Excavations on Site 122, Municipality of Kanjiža 69

Неда Димовски, Дарко Радмановић

ИЗВЕШТАЈ О ЗАШТИТНИМ АРХЕОЛОШКИМ ИСТРАЖИВАЊИМА НА ЛОКАЛИТЕТУ 127, КО ВЕЛЕБИТ 72

Neda Dimovski, Darko Radmanović

Report from Rescue Archaeological Research at Site 127, CM Velebit 80

Перица Шпехар, Немања Марковић, Марија Јовић

ЛОКАЛИТЕТ ЦРКВЕНО БРДО КОД СЕНТЕ – ПРЕЛИМИНАРНИ РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА СПРОВЕДЕНИХ 2019. ГОДИНЕ 82

Perica Špehar, Nemanja Marković, Marija Jović

Crkveno brdo near Szenta – Preliminary Results of Research Carried Out In 2019 101

Марко А. Јанковић

РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА КАСНОАНТИЧКОГ НАСЕЉА НА ЛОКАЛИТЕТУ 45 КОД СЕНТЕ 102

Marko A. Janković

Research Results of the Late Antique Settlement on Site 45 near Szenta 119

Милица Рајичић, Марин Бугар, Марија Јовић, Дарко Радмановић, Радован Сремац, Марија Савић

РЕЗУЛТАТИ ЗАШТИТНИХ АРХЕОЛОШКИХ ИСТРАЖИВАЊА НА ТРАСИ ГАСОВОДА – ЛОКАЛИТЕТ 2, АДА 120

Milica Rajčić, Marin Bugar, Marija Jović, Darko Radmanović, Radovan Sremac, Marija Savić

Results of Rescue Archaeological Excavations on Site 2, Ada Municipality 136

Амран Калифа, Дарко Радмановић, Јасминка Богић, Радован Сремац, Марија Јовић, Марија Савић, Марин Бугар, Матеј Станишић, Милица Рајичић	
РЕЗУЛТАТИ ЗАШТИТНИХ АРХЕОЛОШКИХ ИСТРАЖИВАЊА ЛОКАЛИТЕТА 5 У МЕСТУ МОЛ, ОПШТИНА АДА	137
Amran Kalifa, Darko Radmanović, Jasminka Bogić, Radovan Sremac, Marija Jović, Marija Savić, Marin Bugar, Matej Stanišić, Milica Rajčić	
Results of Resque Archaeological Research of Site 5 in Mol, Ada Municipality	146
Радован Сремац, Дарко Радмановић, Јасминка Богић, Марија Јовић, Марин Бугар, Милица Рајичић, Марија Савић, Амран Калифа	
РЕЗУЛТАТИ ЗАШТИТНИХ ИСТРАЖИВАЊА ЛОКАЛИТЕТА 6, У МЕСТУ МОЛ, ОПШТИНА АДА	147
Radovan Sremac, Darko Radmanović, Jasminka Bogić, Marija Jović, Marin Bugar, Milica Rajčić, Marija Savić, Amran Kalifa	
Results of Rescue Excavations Of Site 6 In The Municipality Of Ada	152

РЕЗУЛТАТИ ЗАШТИТНИХ АРХЕОЛОШКИХ ИСТРАЖИВАЊА НА ТРАСИ ГАСОВОДА – ЛОКАЛИТЕТ 2, АДА

Милица Рајичић

Universidade de Évora, Евора, Португалија

Марин Бугар

Народни музеј Крушевац, Крушевац

Марија Јовић

Археолошки институт, Београд

Дарко Радмановић

Музеј Војводине, Нови Сад

Радован Сремац

Музеј наивне уметности «Илијанум», Шид

Марија Савић

Институт за српску културу Приштина/Лепосавић, Лепосавић

Апстракт: Заштитна археолошка ископавања Локалитета 2 у општини Ада спроведена су у организацији Међуопштинског завода за заштиту споменика културе из Суботице приликом радова на траси гасовода. Током октобра и новембра 2019. године, откривено је више непокретних целина са припадајућом покретном грађом. Реч је о комплексу од осам јама у северном делу налазишта који можемо приписати касноантичком периоду, односно открићу три економска објекта у јужном делу ископа који представљају периферни део насеља. Резултате датовања поменутих објеката ¹⁴C методом (8–10. век), требало би узети са резервом, јер материјал за датовање вероватно потиче из фазе након њиховог напуштања. Хронолошки континуитет на овом простору огледа се и кроз откриће неколико ровова мањих димензија, који вероватно представљају део дренажног система из средњовековног раздобља.

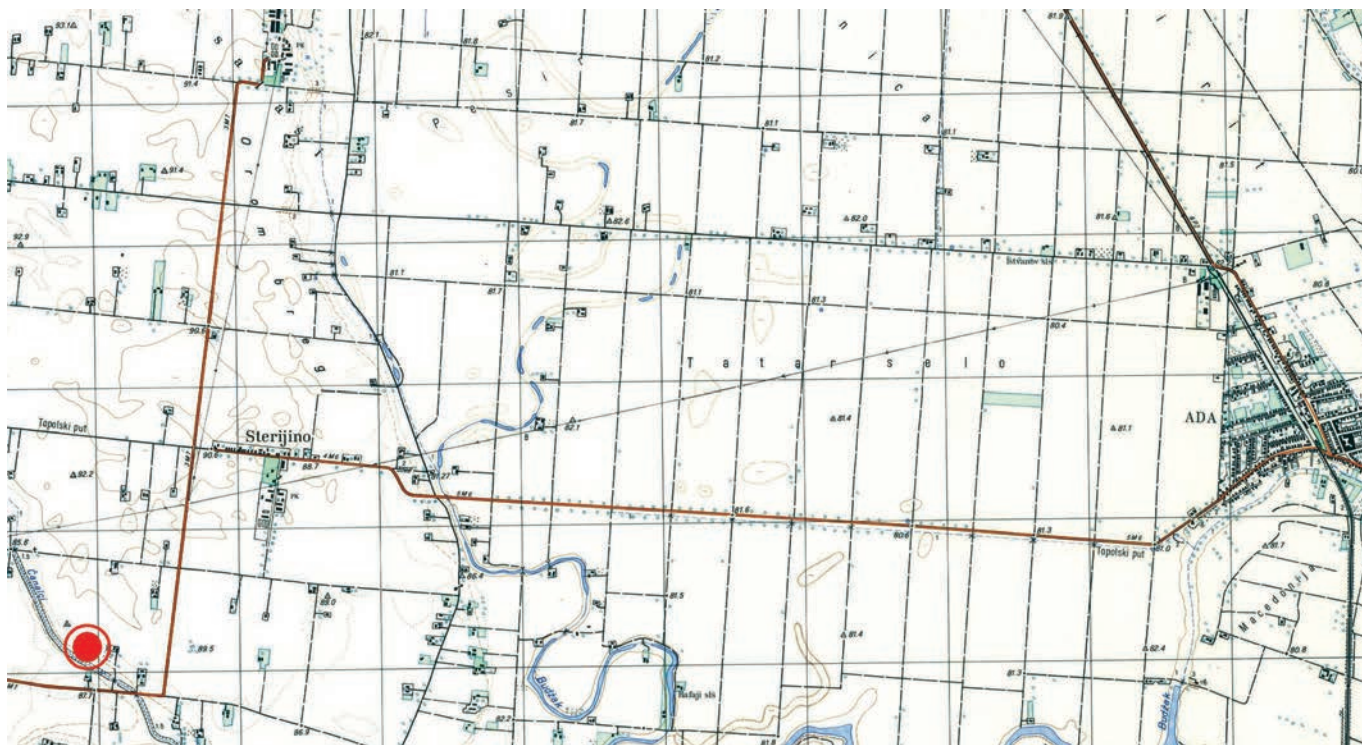
Кључне речи: Ада, локалитет 2, гасовод, касна антика, сарматска култура, јаме, средњи век, објекти са пећима, ровови

Увод

Током октобра и новембра 2019. године, на простору локалитета 2, обављена су археолошка ископавања заштитног карактера на траси гасовода.³³ Налазиште је регистровано приликом теренске проспекције на територији општине Ада од стране Међуопштинског завода за заштиту споменика културе Суботица, у оквиру пројекта *Археолошка мапа северне Бачке*. Том приликом је сакупљена већа количина материјала који је указао на постојање касноантичког и средњовековног хоризонта насељавања. Површинске налазе чинили су уломци грнчарије, али и остаци кородираних металних предмета.

Локалитет се налази у атару села Стеријино, у општини Ада, на к.п. 10481/1, КО Ада, а током ископавања за потребе гасовода истражен је његов периферни део од стационаже 357+423 до стационаже 357+593 (Сл. 1). Налазиште заузима простор савремене оранице, пружајући се дуж благе падине, која према западу прелази у вишу лесну греду уз исушени водоток назван Чаналчи, који вероватно представља притоку реке Буџак која се улива у Тису.

³³ Поред наведених аутора део стручне екипе чинили су: археолог Јасминка Богић, архитектонски техничар Лена Сабо Ђурановић и студент археологије Матеја Станишић.

Слика 1. Положај локалитета 2 (црвено поље), детаљ са топографске карте 1.25000
Figure 1. Location of the Site 2 (red mark), detail of the topographic map 1.25000

Слика 2. Траса гасовода са позицијом археолошког ископа, фото И. Киш Малиновић и Н. Шарчевић,
документација Међуопштинског завода за заштиту споменика културе Суботица
Figure 2. Excavation location in respect to the pipeline route, photo by I. Kiš-Malinović and N. Šarčević,
Documentation of the Intermunicipal Institute for the Protection of Cultural Monuments Subotica

На целокупном простору сонде је формирана мрежа издељена на квадрате димензија 5 x 5 м, који су у наредној фази радова испресецани контролним рововима. Након првог уздужног рова, постављеног уз западни зид сонде, у ширини од 2,30 м и дубине 0,30 – 0,50 м, отворен је низ од 30 попречних контролних ровова ширине 1 м и дубине 0,70 – 1,10 м. Укупна истражена површина, заједно са проширењима, износила је око 970 м² (Сл. 2).

Радови су започети машинским скидањем оранице под археолошким надзором до дубине од 0,20 – 0,30 м, након чега је уследило ручно скидање слојева до дубине од 0,50 – 0,80 м на којој је регистрована археолошка грађа.

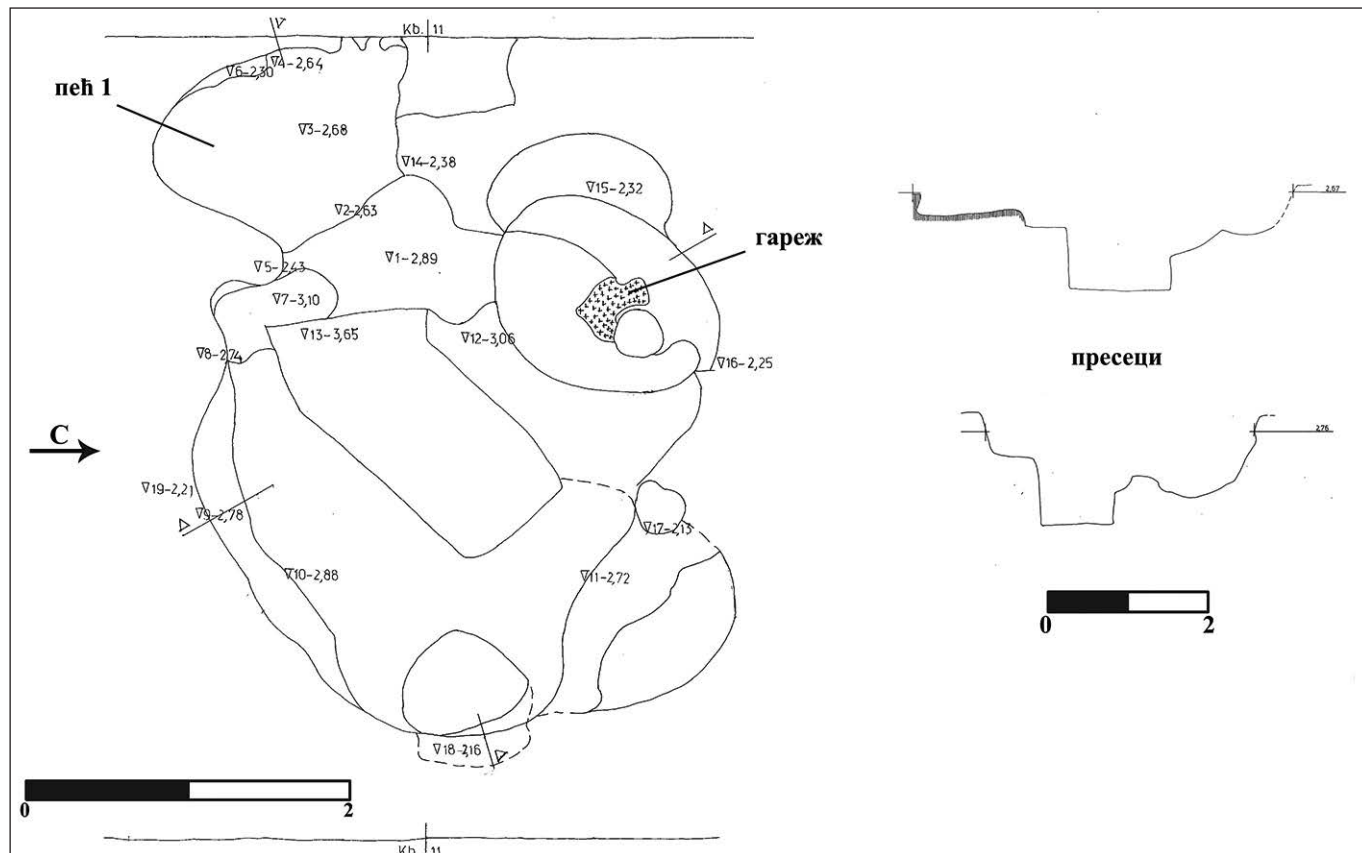
Непокретни налази

Током радова откривено је укупно 14 структура које се могу класификовати у неколико функционално различитих групација: објекти са пећима, јаме и ровови. Прве две групације се јављају на релативној дубини 0,50 – 0,80 м, док су ровови уочени нешто плиће, на дубини 0,30 – 0,50 м.

Објекти са пећима

У јужном делу сонде, на самој обали поменутог водотока, откривене су три структуре на међусобној удаљености од неколико метара. Реч је о објектима неправилног кружног, односно овалног облика, који су били укопани у лес. Два објекта, која су у потпуности истражена, имала су земљане калотасте пећи, док је трећи објекат, без покретних налаза делимично откривен и истражен јер је највећим делом залазио под профил сонде.

Објекат 1 је укопан до дубине од 1,44 м. Његова димензије по оси север–југ износе 3,10 м, а по оси исток–запад 3,50 м (Сл. 3). Зидови објекта се каскадно сужавају ка дну. Ивице су од жутог и пепељастог леса и глине. Испуна објекта је била од мрке земље са танким прослојцима гаражи, леса и тамномрке

Слика 3. Објекат 1, основа и пресеци, цртеж Л. Ђурановић Сабо, документација Међуопштинског завода за заштиту споменика културе Суботица

Figure 3. Object 1, plan and cross-sections, drawing by L. Đuranović Sabo, Documentation of the Intermunicipal Institute for the Protection of Cultural Monuments Subotica

земље уз фрагменте лепа и кречњака. Подница је, по свему судећи, била начињена од набијене жуте земље, док улаз у објекат није потврђен. Према организацији простора, може се претпоставити да се прилаз налазио насупрот пећи, односно у источном или југоисточном делу објекта.

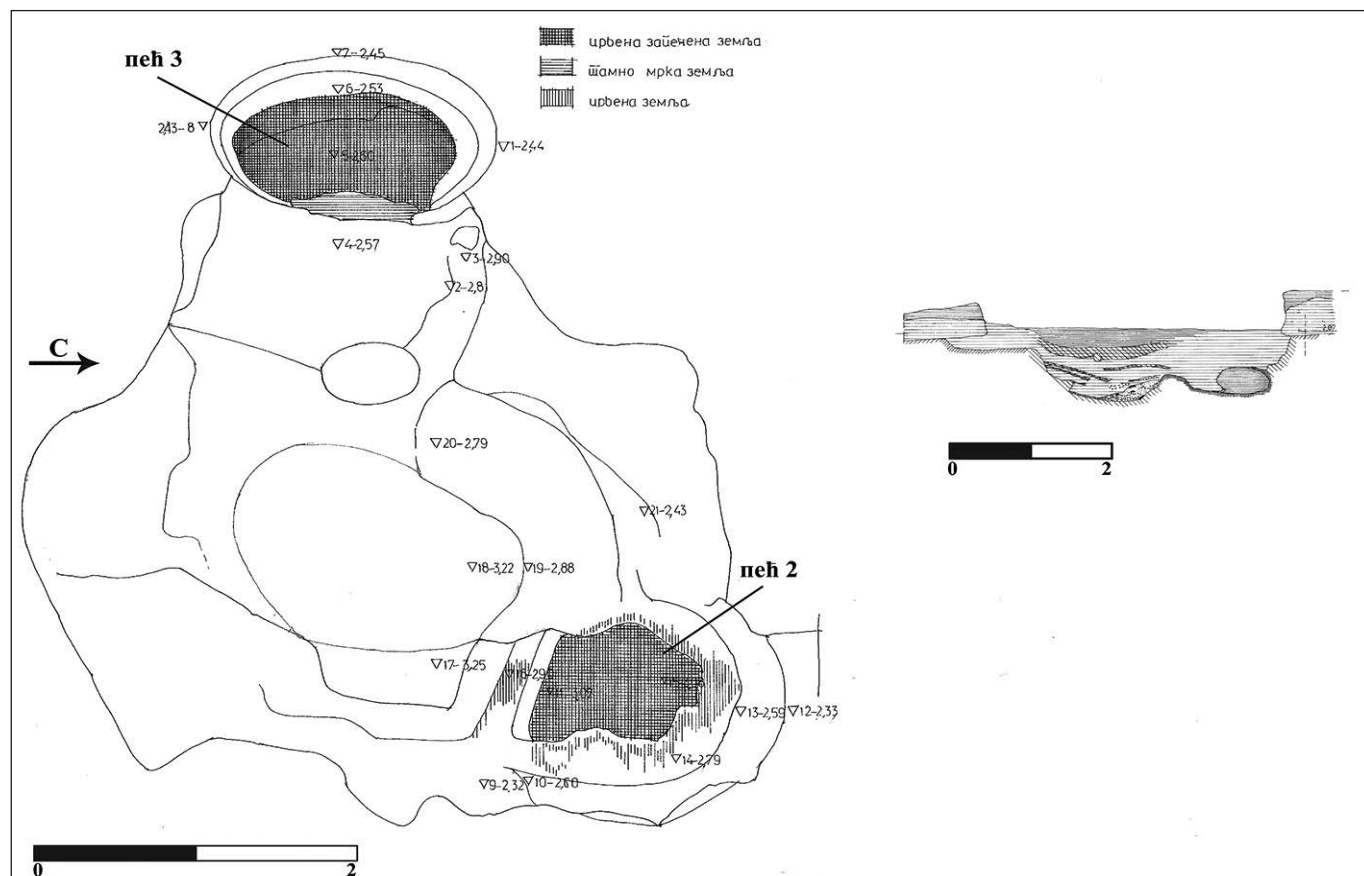
Уз западни руб објекта, са спољне стране, налазила се калотаста пећ овалне основе која је својим улазом са њим била непосредно повезана – пећ 1 (Сл. 4). Димензије пећи по оси исток – запад износиле су 1,25 м, а по оси север – југ 1,70 м, док је калота очувана само периметрално, до висине од 0,35 м, захваљујући чињеници да је делимично укупана. На простору спорадично очуване поднице пећи, која је била начињена од компактне црвено печене земље, јасно су се уочавали трагови јаког горења.

Испред пећи, на 0,20 м испод нивоа отвора, налазио се ложишни простор, димензија 0,80 x 0,70 м, у коме су констатовани трагови интензивне активности у виду акумулације гаражи помешане са фрагментима запечене земље, поднице из пећи и у мањој количини животињских костију. Слој гаражи испред пећи, на платформи, представља сукцесивне трагове чишћења. Са јужне стране

Слика 4. Пећ 1, објекат 1, фото М. Рајичић, документација Међуопштинског завода за заштиту споменика културе Суботица

Figure 4. Oven 1, object 1, photo by M. Rajičić, Documentation of the Intermunicipal Institute for the Protection of Cultural Monuments Subotica

Слика 5. Објекат 2, основа и пресек, цртеж Л. Ђурановић Сабо, документација Међуопштинског завода за заштиту споменика културе Суботица

Figure 5. Object 2, plan and cross-section, drawing by L. Đuranović Sabo, Documentation of the Intermunicipal Institute for the Protection of Cultural Monuments Subotica

ложишне платформе уочено је и мање овално удубљење приближних димензија 0,60 x 0,40 м и дубине 0,20 м, делимично укопано у јужни зид објекта, које је такође било испуњено слојевима гаражи. Коначно, засебну целину на 1 м удаљености од пећи представља полукружни укоп са већом количином гаражи, пречника око 0,40 м, констатован у северном зиду објекта на проширењу налик земљаном банку.

Објекат 2 се налази на 3 м југозападно од објекта 1. Димензијама од 4,20 м у правцу север – југ и 3,20 м у правцу исток–запад, био је укопан у лесну здравицу до дубине од 0,97 м (Сл. 5). Испуну објекта чини мрка земља помешана са мањом количином ситних комада леса, горелог лепа и гаражи, као и већом количином животињских костију концентрисаних у североисточном и централном делу објекта. У објекту 2 се издвојена су два културна хоризонта.

Старијем хоризонту, који је одређен нивоом поднице од набијене земље, припада пећ са урушеном земљаном калотом, делимично укопана у североисточни зид објекта (Сл. 6). Унутрашње димензије пећи по оси север–југ биле су 1,20 м, а по оси исток–запад 1,30 м. Слично као и пећ из објекта 1, имала је делимично сачувану калоту висине 0,42 м. У испуни пећи је, осим остатака костију крупнијих животиња, пронађен и један фрагмент керамике (Т 1/4). Њена подница од компакне заглачане земље била је добро очувана. На простору непосредно уз улаз пећи, на југозападу откривена је активна површина,

Слика 6. Пећ 2, објекат 2, фото М. Рајичић, документација Међуопштинског завода за заштиту споменика културе Суботица

Figure 6. Oven 2, object 2, photo by M. Rajičić, Documentation of the Intermunicipal Institute for the Protection of Cultural Monuments Subotica

Слика 7. Пећ 3, објекат 2, фото М. Рајичић, документација Међуопштинског завода за заштиту споменика културе Суботица

Figure 7. Oven 3, object 2, photo by M. Rajičić, Documentation of the Intermunicipal Institute for the Protection of Cultural Monuments Subotica

димензија 0,90 x 0,90 м. Реч је о зони јаке гаражи у комбинацији са фрагментима заглачане компакне поднице од црвено печене земље дебљине 3 – 4 цм, лепом, комадима угљенисаног дрвета и животињским костима. У појединим деловима дебљина овог слоја била је преко 0,20 м. На северном зиду објекта, у непосредној близини пећи 2, установљен је танак слој гаражи, дебљине до 3 цм, а у северо-западном делу објекта откривен је и мањи овални укоп димензија 0,50 x 0,40 м и дубине 0,25 м, испуњен мрком земљом.

Изнад првог хоризонта констатован је премаз од глине/леса уз северни зид и испред пећи 2, дебљине 2 – 5 цм. Млађи хоризонт, који је формиран на лесном премазу, чини слој гаражи помешане са мањим грумењем гореле земље, максималне дебљине до 10 цм испред пећи 2, одакле се протезао дуж северног зида. Истом хоризонту је приписана и пећ 3 која се налазила уз спољну страну западног зида објекта 2 (Сл. 7). Као и пећ 1, и она се само својим улазом наслањала на објекат, али је њена калота била слободностојећа и стога није очувана. Трагови урушене калоте само се назире на нивоу потпуно девастиране поднице пећи у виду растресите црвенопечене земље у комбинацији са интензивним слојем гаражи. Димензије пећи 3 по оси север–југ биле су 1,50 м, а по оси исток–запад 0,98 м. Као и у претходним случајевима, испред пећи је констатован ниво јаке гаражи, дебљине 5 цм и димензија 1,40 x 0,90 м.

С обзиром на то да је слој гаражи испред пећи 2 регистрован и на нивоу обнове, може се претпоставити да се време употребе старе и нове пећи барем делимично преклапало. У старијој пећи, као и у слоју изнад, регистрована је већа количина животињских костију, што би могло да укаже на то да је простор објекта, након напуштања, коришћен као отпадна зона.

Улаз у објекат ни у овом случају није дефинисан, али према положајима пећи и њихових радних простора, једина слободна позиција била би на јужној или југоисточној страни.

Објекат 3 је регистрован на релативној дубини од 0,70 м и удаљености око 2,50 м од претходног у правцу југозапада. Откривен је на веома малој површини од 1,6 м² (Сл. 8). Део северног зида, који је ухваћен, спушта се ниже и залази под јужни профил проширења сонде. Испуна објекта је била мрка земља са ситним комадићима леса и мањом количином фрагмената горелог лепа.

С обзиром на евидентно мало растојање између откривених објеката, можемо говорити о мањој заокруженој целини која је функционисала у периферном делу веће насеобине. Детаљнија анализа објеката и њиховог ближег окружења указује на одсуство покретног материјала и грађевинских елемената што иде у прилог њихове краткотрајне употребе, односно посебне намене са улогом отворених економских простора за припрему хране.

Јаме

У северном делу локалитета, на око 100 м од описаних објеката, откривен је и комплекс од осам јама отпадног карактера (Сл. 9). Биле су звонастог и бачвастог облика са равним или левкастим дном. Дубина јама износила је 0,60 – 1,45 м, а пречници јама при отвору кретали су се 1,10 – 1,85 м. У испуни јама било је доста пепела, гаражи и уломака горелог

Слика 9. Комплекс јама, фото И. Киш Малиновић и Н. Шарчевић, документација Међуопштинског завода за заштиту споменика културе Суботица

Figure 9. Complex of pits, photo by I. Kiš-Malinović and N. Šarčević, Documentation of the Intermunicipal Institute for the Protection of Cultural Monuments Subotica

Слика 8. Део објекта 3, фото М. Рајичић, документација Међуопштинског завода за заштиту споменика културе Суботица

Figure 8. Part of object 3, photo by Milica Rajičić, Documentation of the Intermunicipal Institute for the Protection of Cultural Monuments Subotica

Слика 10. Ров 2, фото М. Рајичић, документација Међуопштинског завода за заштиту споменика културе Суботица

Figure 10. Trench 2, photo by M. Rajičić, Intermunicipal Documentation of the Intermunicipal Institute for the Protection of Cultural Monuments Subotica

лепа и поднице. Осим тога, пронађени су фрагменти керамике и животињске кости, док присуство гвоздене згуре у испуни две јаме упућује на могуће постојање радионице за обраду метала у ближој околини.

Ровови

Током ископавања откривено је пет ровова мањих димензија, максималне ширине до 0,80 м и дубине до 0,60 м, оријентисаних по правцу северозапад–југоисток (Сл. 10). Од осталих се једино разликује ров 4 који је био поремећен рецентним активностима животиња. Ровови се јављају одмах испод слоја оранице, на релативној дубини до 0,50 м, што указује да су познији од осталих археолошких целина на локалитету. У рововима није било покретног археолошког материјала. Иако без ваљане основе за датовање и намену, можемо претпоставити да представљају део система за дренажу терена из средњо-вековног периода, с обзиром на то да је приликом проспекције овог подручја на површини у слоју оранице откривен покретни материјал из периода 12–13. века. Аналогије налазимо на локалитетима 127 у Кањижи и Црквеном брду у Сенти (Димовски и Радмановић, у овој публикацији; Шпехар, Марковић и Јовић, у овој публикацији).

Покретни налази

Током заштитних радова констатован је и малобројан керамички материјал, од кога се 54% налазио унутар јама (јаме 1–7). Након обраде – типолошки је било могуће одредити четири типа здела, два лонца и поклопац.

Зделе

Тип I/1; I/1a – Калотаста здела са прстенасто профилисаним и ужљебљеним ободом (Т II/3), израђена од средње пречишћене глине сиве боје печења. Друга варијанта ове зделе је израђена од добро пречишћене глине, глачане површине, без ужљебљења на ободу. Датовање: касна антика.

Тип I/2 – Здела коничне форме непрофилсаног заравњеног обода, израђена од средње пречишћене глине сиве боје печења, пригачане површине (Т I/2). Орнамент у виду плитког ужљебљења неправилног тракастог облика. У питању је сарматска керамика локалне производње, са очигледним узором у римској керамици. На основу аналогија датује се у касносарматски период (3–4. век) (Рајковић 2009, Т. VI/1, 2, 5).

Тип I/3 – Калотаста здела, прстенасто профилисаног обода, заравњеног са спољне стране (Т I/3; Т II/4). Израђен од добро или средње пречишћене глине, некада са примесом кречњака. Црне или црвене боје печења, углачаних зидова. Орнамент је изведен глачањем у виду неправилних хоризонталних трака. Датује се у 3. и прву половину 4. века (Brukner 1981, здела 26, 27; Петковић и Тапавички-Илић 2020, Т I/20).

Тип I/4 – Дубља здела композитне форме – доњи део реципијента коничан, а горњи цилиндричан, наглашеног прелаза, прстенасто задебљаног обода (Т II/1, Т II/5). На прелому трбуха је пластична трака. Рађена је од средње пречишћене глине сиве боје печења, пригачана споља, док је унутрашња површина необрађена. Орнамент је у виду три паралелне траке. Две траке дочаране су метличастим урезима изведене печатењем, док је трећа рађена техником глачања у виду вертикалних, благо закошених, паралелних линија. Ове зделе почињу да се производе крајем 3. века, почетком 4. века, по угледу на раноцарске форме (Brukner 1981, здела 11; Цвјетићанин 2016, Тип 3/16a).

Лонци

Тип II/1– Лонац овалног облика, са благо разгнутим ободом и равним дном (Т I/7). Израђен руком, без употребе грнчарског витла. Фактура је груба са примесима кварца и кречњака. Неједначено је печен и боја варира од сиве до мрке. Од глине која је слабо пречишћена са примесом кварца и кречњака. Датује се у 2. и 3. век (Петковић и Тапавички-Илић 2020, Т II/1).

Тип II/2 – Лонац разгнута и заобљеног обода (Т I/5). Рађен од средње пречишћене глине сиве боје печења. Присутан је орнамент израђен глачањем у виду благо таласастих паралелних линија. Овај лонац је типичан за продукцију пуног 4. века (Brukner 1981, лонац 22; Jeremić 2009, II/15; Цвјетићанин 2016, Тип Л 3/16a).

Поклопац

Тип VIII/1 – Поклопац калотасте форме са прстенасто профилисаном дршком, равног обода (Т I/6). Рађен руком од слабо пречишћене глине са примесом комадића керамике, мрке боје печења и необрађене површине. Јавља се током целог касноримског доба од краја 3. до средине 5. века (Цвјетићанин 2016, Тип По/33).

Остали налази керамике

Поред типолошки дефинисаних примерака присутни су и фрагменти керамичких посуда чију је врсту било могуће одредити, али не и њихов тип и тачно датовање. Откривено је пет фрагмената трбуха амфора (Т I/4, Т II/6). Површина ових примерака прекривена је енгобом, израђене су од пречишћене глине, на пресеку црвене боје печења. Присутан је карактеристичан орнамент у виду паралелних жљебова. Такође, констатован је и фрагмент тањира (Т III/5) израђен од добро пречишћене глине црвене боје печења углачаних површина – имитација тера сигилате. Споља на трбуху присутан је пластични орнамент, на коме се препознаје део ноге неке животиње, највероватније папкара. Присуство тера сигилате и копија исте није неуобичајено на касноантичким локалитетима (Grumenza 2016, 70; Kovács et al. 2015; Мирковић-Марић и др. 2019, 19, сл. 7, 5), посебно уз горњи ток Тисе, где је римски импорт најинтензивније посведочен (Vaday 1989, 171).

Као врло интересантан налаз можемо издвојити минијатурну посуду (Т. II/2), облика коничне зделе, рађене руком од лоше пречишћене глине. Овакве посуднице користиле су се као дечје играчке и јављају се од времена праисторије па све до касноантичког периода (Balj 2021).

Пронађена су и два фрагмента дршки – сиво глачана тракаста са жљебом која се према месту налаза (јама 6) може одредити у касноантички период (Т III/1) и рожната, окер боје (Т. I/1), која је откривена ван јасног контекста и одредивог типа, тако да њено прецизно датовање није могуће.

Од орнамената уочени су плитки линијски урези, жљебови, глачани орнамент, печати, пластични украс, неколико бојених и један глеђосан примерак (Т II/1, 6; Т III/2, 3).

Целокупан керамички материјал може се на основу типа, фактуре, квалитета израде и орнаментике сврстати у продукцију касне антике.

Сем керамичког материјала, пронађен је и део фрагментованог гвозденог крампа из јаме 7 са делимично очуваним отвором за дршку (Т III/4). Овај предмет се такође може одредити у антички период.

Анализа фауналног материјала

У току археозоолошке анализе материјала са локалитета 2, обрађено је укупно 410 фрагментованих и целих скелетних елемената кичмењака, који су пронађени у укупно 8 археолошких целина, док је део материјала сакупљен и ван њих, у културним слојевима.

Остаци животињских костију пронађени су у целинама које се издвајају у оквиру два стамбена хоризонта. Седам археолошких целина са отпадним јамама представљају комплекс за који је утврђено да припадају античком периоду. Коштани материјал сакупљен у оквиру ових целина, укупно 255 фрагмената, представља више од половине комплетног археозоолошког узорка са локалитета. Од наведеног броја, 95 коштаних фрагмената је детерминисано до нивоа рода или врсте. Остаци домаћих врста животиња представљају 86,32% узорка. Удео дивљих врста је 13,68%. Део сакупљених скелетних елемената, услед лоше очуваности или потпуног недостатка карактеристичних детерминационих тачака, није било могуће одредити до нивоа врсте.

Карактеристика узорка је доминација остатака домаћих животиња. Најзаступљенија врста је домаће говече (*Bos primigenius taurus*), са 38 фрагмената, што представља 40% детерминисаних скелетних елемената. Коњ (*Equus ferus caballus*) је по уделу одмах иза говечета са 12 фрагмената (12,63%). Непосредно иза коња, по заступљености у узорку, издваја се категорија означена као коза/овца. Ова категорија репрезентује остатке ситних преживара, овце и козе, где услед превелике фрагментације и губитка јасних детерминационих карактера, није било могуће раздвајати скелетне елементе до нивоа врсте. Стога, 11 фрагмената је означено као овца/коза, а представља укупно 11,58% детерминисаног

узорка. Такође, пронађено је и 6 фрагмената за које су утврђени да припадају домаћој овци (*Ovis aries*). Уколико се остаци домаће овце узму у разматрање заједно са претходно описаном категоријом, добија се удео од 17,89%, што промовише ситне преживаре као другу најзаступљенију групу животиња.

Одмах иза наведених група, издвајају се остаци пса (*Canis lupus familiaris*), укупно 9 скелетних елемената, односно 9,47% узорка. Такође, у јами 4 пронађен је већи број скелетних елемената пса који највероватније припадају истој животињи. У питању је одрасла јединка, мужјак. Пол јединке је утврђен на основу присуства бакулума.

Од осталих домаћих врста у узорку из наведених археолошких целина утврђени су и остаци домаће свиње (*Sus scrofa domestica*) – 6 фрагмената (6,32%), и највероватније домаћег магараца (*Equus asinus*). У питању је фрагмент петне кости ситне животиње из породице коња, пронађен у јами 6. Ипак, овај налаз је потребно узети са опрезом, јер услед превеликог оштећења фрагмента, није било могуће извршити прецизну детерминацију.

У јами 4, пронађени су скелетни остаци фетуса овце/козе. У питању је највероватније једна јединка, а према Хабермелу (Habermehl 1975) установљено је да је живот јединке окончан у завршним гестаацијским недељама. У узорку нису пронађени фетални остаци других домаћих животиња.

Налаз птичјих костију је оскудан. У јами 4 пронађено је укупно шест фрагмената птичјих костију, којима услед оштећења недостају карактеристичне детерминационе тачке. Највероватније су део једне целине, односно, припадају истој јединки. Могуће је да се ради о остацима домаће кокошке (*Gallus gallus domesticus*).

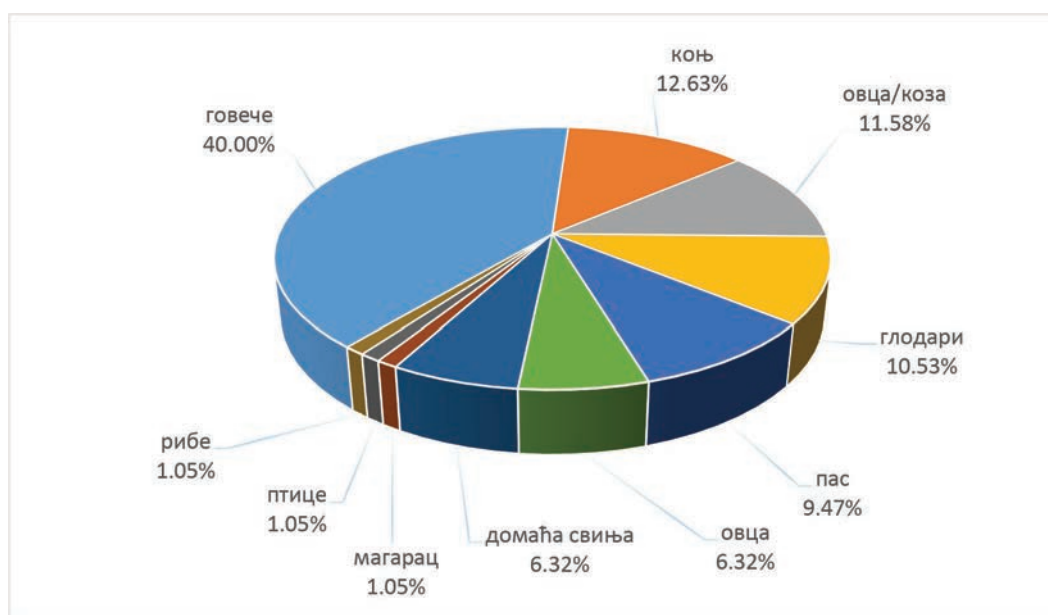
У узорку нису пронађени скелетни остаци ловне дивљачи. У четири целине утврђени су фрагменти скелетних елемената крупних мишоликих глодара, највероватније пацова (*Rattus*). Налази ових животиња су и очекивани у узорку, с обзиром да су мишолики глодари чести у околини људских насеља.

У јами 4 пронађени су и рибли остаци. У питању су делови главе и доњовиличних костију штуке (*Esox lucius*). Највероватније сви фрагменти припадају истој јединки, због чега су приказани у табели као јединствен налаз. Остаци мекушаца нису пронађени.

Археозоолошки материјал пронађен у раносредњовековним целинама је квалитативно и квалитативно оскуднији. Потребно је истаћи да у објекту 3 нису пронађени остаци животињских костију. Укупно је сакупљен 131 коштани фрагмент у оквиру ових археолошких целина, од чега је до нивоа рода или врсте детерминисано 42 фрагмента (31,1%). Све детерминисане јединке припадају домаћим врстама животиња.

Најзаступљеније је домаће говече са 20 фрагмената (47,62%), а поред говечета значајнији део узорка обухватају остаци коња – 13 фрагмената (30,95%). У узорку су још утврђени и коштани елементи домаће свиње – 7 фрагмената (16,67%), овце – 1 фрагмент (2,38%), док је један фрагмент означен као коза/овца.

Мали део фауналног узорка са локалитета 2 сакупљен је у пећима 1 и 2. Материјал из ових целина је веома оштећен, па је детерминација ових фрагмената била ограничена. Утврђено је неколико

Графикон 1. Анализа животињских костију у материјалу сакупљеном у оквиру античког хоризонта
Chart 1. Analysis of animal bones in the material collected within the Antique horizon

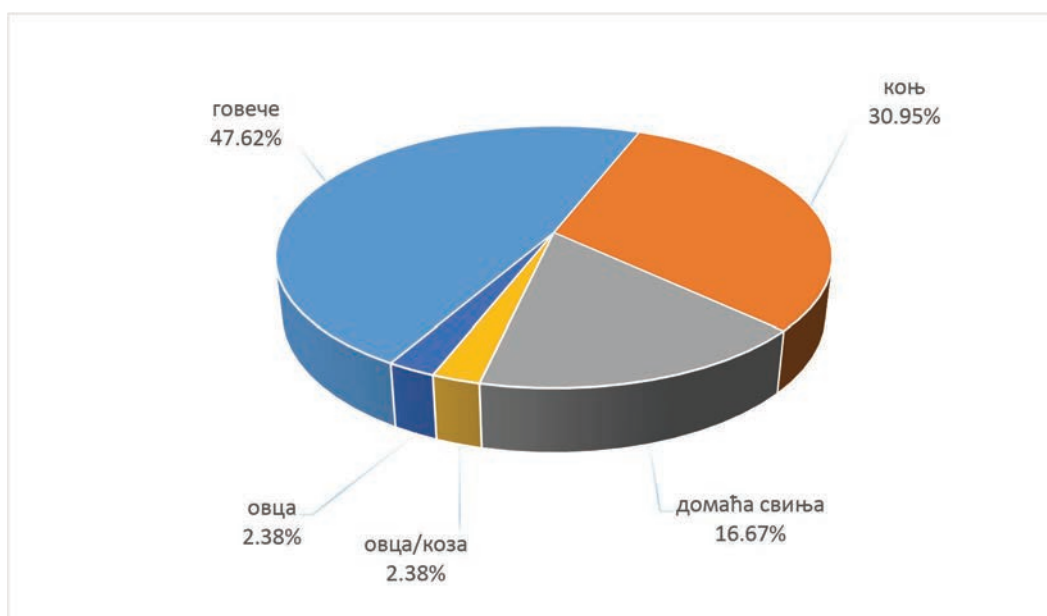
коштаних елемената који припадају домаћим врстама животиња. У пећи 1 пронађен је део зуба коња и петна кост свиње, док је у пећи 2 утврђено неколико фрагмената зуба говечета и део вилице козе/овце. Остатак материјала из пећи није било могуће одредити до нивоа рода или врсте. Поред велике фрагментисаности, пронађени скелетни елементи су и видно тамне боје, што иде у прилог чињеници да су излагани високој температури.

Табела 1. Анализа животињских костију у материјалу сакупљеном у оквиру античког хоризонта
Table 1. Analysis of animal bones in the material collected within the Antique horizon

	говече	коњ	овца	овца/ коза	свиња	магарац	пас	птице	рибе	глодари
Целина 5 - Јама 1	4				1		1			1
Целина 7	1	2		2						
Целина 8 - Јама 4	7	1	6		1			1	1	1
Целина 9 - Јама 5		2		1	2					1
Целина 10 - Јама 6	16	5		7	2	1	8			7
Целина 11 - Јама 7	7	2		1						
Целина 13 - Јама 8	3									
Укупно:	38	12	6	11	6	1	9	1	1	10
	40,00%	12,63%	6,32%	11,58%	6,32%	1,05%	9,47%	1,05%	1,05%	10,53%
			17,89%							

Табела 2. Анализа животињских костију у материјалу сакупљеном у оквиру раносредњовековног хоризонта
Table 2. Analysis of animal bones in material collected within the Early Medieval horizon

	говече	коњ	овца	овца/ коза	свиња
Објекат 1	4	3		1	3
Објекат 2	16	10	1		4
Укупно:	20	13	1	1	7
	47,62%	30,95%	2,38%	2,38%	16,67%

Графикон 2. Анализа животињских костију у материјалу сакупљеном у оквиру раносредњовековног хоризонта

Chart 2. Analysis of animal bones in material collected within the Early Medieval horizon

Прелиминарни закључци

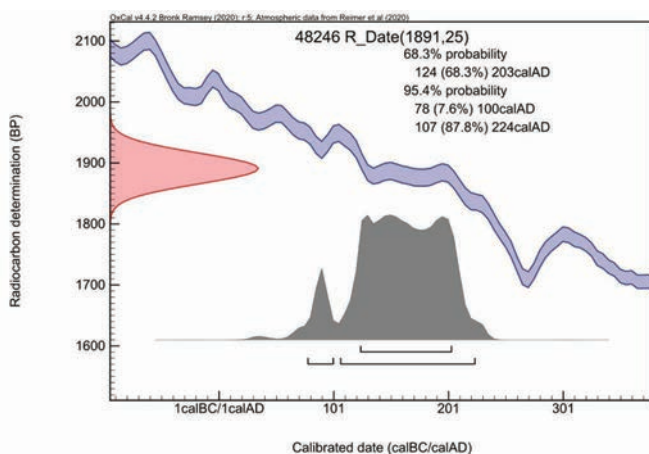
Презентована грађа са простора локалитета 2 доноси разнородан садржај који својим одликама пружа значајне могућности при даљем раду. На локалитету се јасно издвајају три активне зоне.

Прву зону карактерише концентрација јама у северном делу налазишта. Том приликом откривен покретни материјал, на основу познатих аналогија, може се везати за сарматску културну групу (Барачки 1971; Барачки 1972; Batistić-Popadić 1985; Genito 1989; Grumenza 2014; Grumenza 2016; Даутова-Рушевљан 1989–1990; Маринковић 2009; Masek 2018; Риц 1979; Секереш 1998; Tănase 2015). Наиме, група народа са специфичном материјалном културом који се често у старијој литератури називају Сарматима, на територији Панонске низије представља јединствену комбинацију иранско – понтских елемената и аутохтоних дако–келтских и римско–провинцијских облика (Бењоцки 2018; Dautova-Ruševljanin 1990, 84), који су углавном дефинисани на основу материјала из отпадних јама и трапова као најчешћим археолошким целинама у касноантичким насељима на територији Панонске низије – локалитети 6, 67 и 80 код Суботице и Хоргоша, налазиште Перлек – Бензинска станица, Циглана – Ново Прахово (Ђорђевић 1990, 121; Микић-Антонић 2008, 111–114; Мирковић-Марић и др. 2019, 14). Посебно су занимљиви такозвани системи јама или двојне јама, које су истовремено биле у употреби а имале су идентичну испуну и покретни материјал (Grumenza 2015, 81).

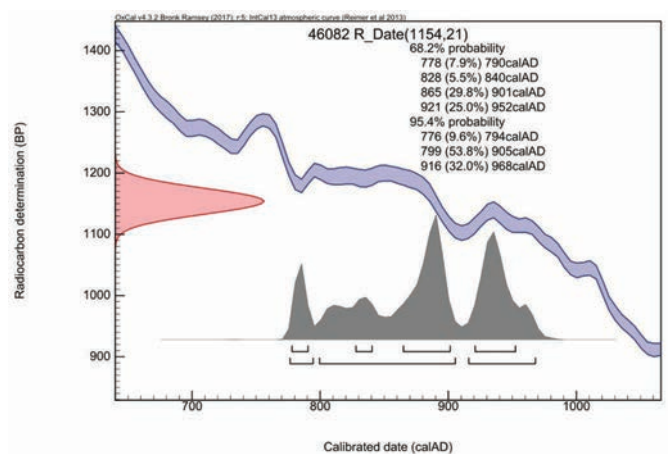
Облик јама на локалитету 2, њихов оскудан садржај и груписање на малом простору указују на то да су неке од њих у својој примарној функцији биле коришћене и као трапови да би тек у каснијој фази добиле улогу отпадних простора.

Хронолошку припадност античком периоду потврдили су и резултати радиокарбонске методе примењене на остеолошком материјалу, који су дали датуме од краја 1. до почетка 3. века. Добијени калибрисани датуми су: 78–100 cal AD (7,6% вероватноће) или 101–224 cal AD (87,8% вероватноће) на 95,4% поузданости (2 σ), могуће 124–203 cal AD (68,3% вероватноће) на 68,3% поузданости (1 σ) (Граф. 3).

Другу зону чине објекти откривени у јужном делу локалитета. Захваљујући примени ¹⁴C методе на остеолошком материјалу из испуне пећи 2 (објекат 2) добијени су датуми у распону од друге половине 8. до средине 10. века (Граф. 4), односно калибрисани датуми: 776–794 cal AD (9,6% вероватноће), 799–905 cal AD (53,8% вероватноће) или 916–968 cal AD (32% вероватноће) на 95,4% поузданости (2 σ), могуће 778–790 cal AD (7,9% вероватноће), 828–840 cal AD (29,8% вероватноће) или 921–952 cal AD (25% вероватноће) на 68,2% поузданости (1 σ). Доста широк хронолошки оквир и непостојање типолошки одређивог керамичког материјала, у овом тренутку дозвољају само прелиминарне закључке који се могу довести у везу са првим досељавањима словенских племена на овом подручју, најпре под доминацијом Бугара, а касније и Мађара. На овај начин, налазиште можемо уврстити у ред сличних локалитета у ширем окружењу као што су Ботра код Бечеја и Село код Бољевца (Милошевић 1997, сл. 71–73; Станојевић 1985; 1986–1987), али и на подручју Подунавља као што је случај са насељем на ушћу Слатинске реке и налазиштима Љубичевац – Обала и Велесница (Јанковић 1984; Јанковић и Јанковић 1990, 110–111; Милошевић 1997, сл. 54–55, 63–65; Шпехар 2017, сл. 3/А и 4/А). Међутим, треба узети у обзир могућност да је остеолошки материјал доспео

Графикон 3. Калибрациона крива узорка из јаме 6
Chart 3. Calibration curve for the sample from pit 6

Графикон 4. Калибрациона крива узорка из објекта 2
Chart 4. Calibration curve for the sample from pit 2

у објекат након његовог напуштања и да добијени датуми не одговарају времену употребе објекта, већ времену његове секундарне употребе као отпадне зоне. У том случају, датовање објекта било би старије.

С друге стране, недостатак покретних налаза највише указују на могућност њихове намене у форми отворених кухињских простора. Онакви објекти се на овом подручју могу наћи током античког периода (Пашић 2019, 115–119), али и у периоду 12–13. века као што је случај на локалитету Стари виногради у Чуругу и у сличној форми на налазишту Рудине код Старог Костолца (Браничево) (Иванишевић 1986, 224–225; Милошевић 1997, сл. 25–27; Поповић и Иванишевић 1988, 134–135; Трифуновић и Пашић 2003, 284; Трифуновић 2006, слајдови 126 и 127).

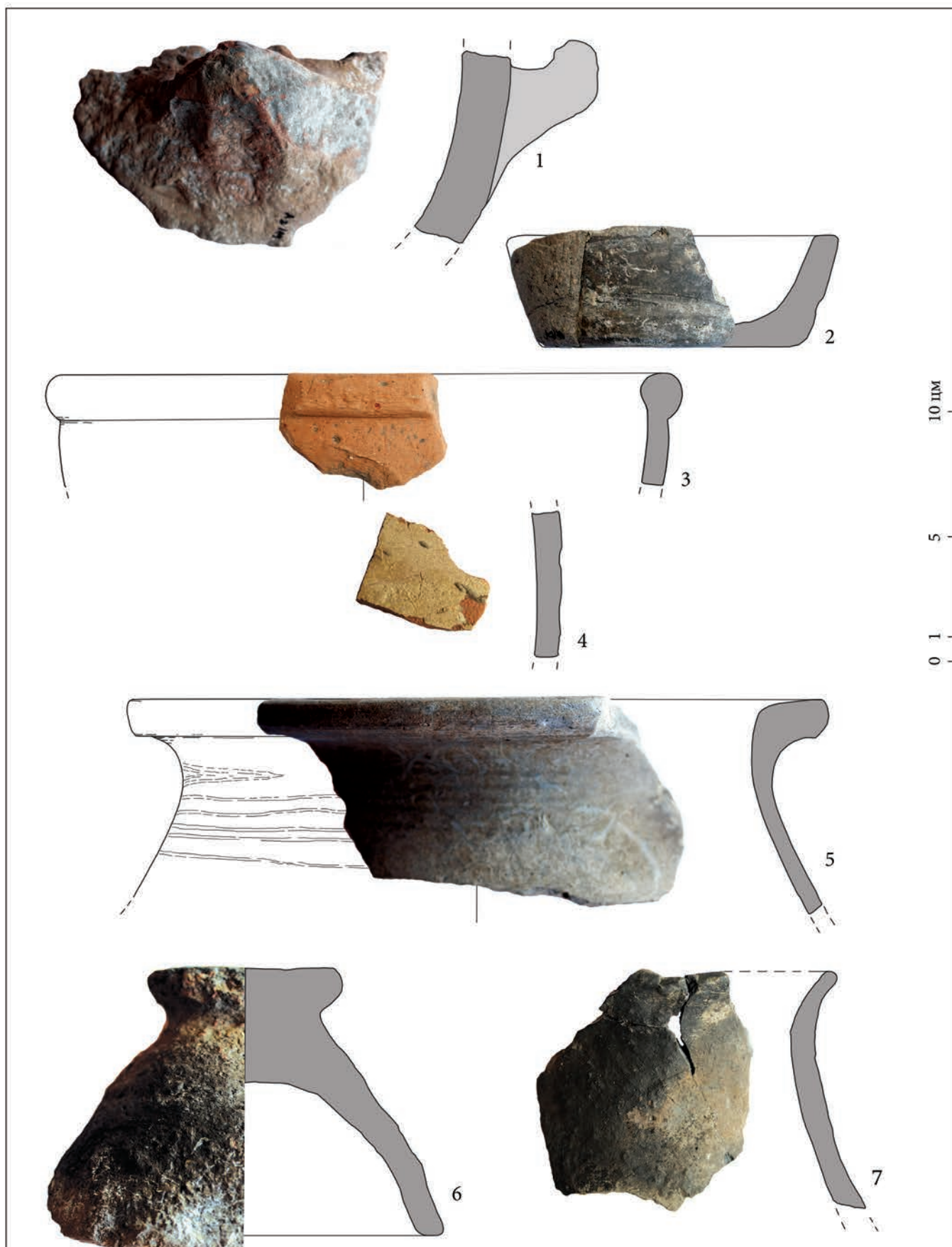
Трећу зону чине ровови који се, на основу површинског покретног археолошког материјала констатованог током рекогносцирања, могу одредити у период развијеног средњег века и који се у различитим функцијама често срећу на налазиштима сличног типа (Микић-Антонић 2008, 109, цр. 1).

Добијени резултати јасно указују да је трасом гасовода истражен периферни део овог вишеслојног налазишта. С тим у вези, наведена разматрања и закључци могу бити потврђени једино кроз даља археолошка али и геофизичка истраживања, нарочито у његовом северозападном и југозападном делу.

Библиографија

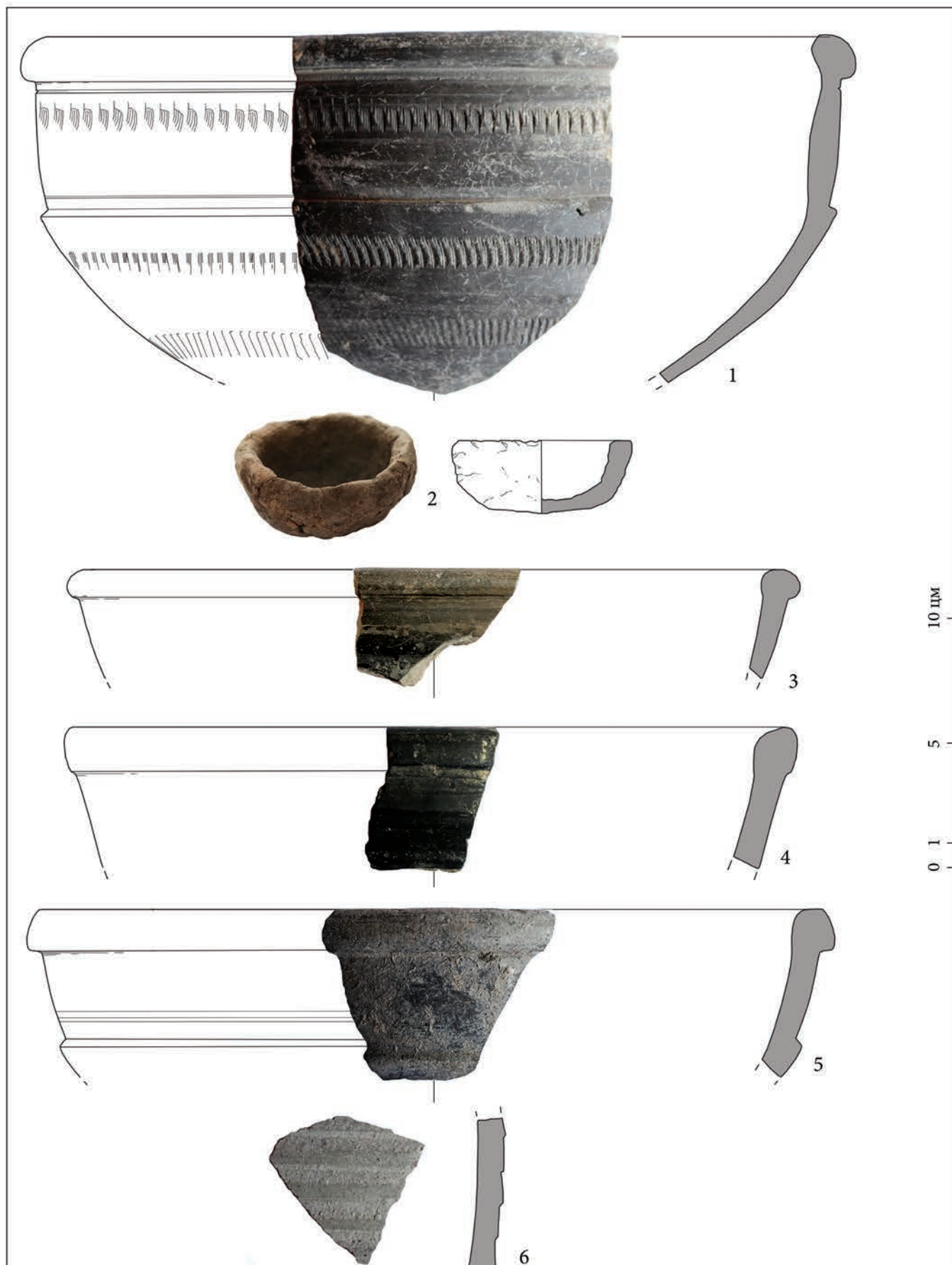
- Balj, L. 2021. *Knjiga o praistorijskim igračkama – Kolekcija Muzeja Vojvodine*. Novi Sad: Muzej Vojvodine.
- Барачки, С. 1971. Сарматски налази из Ватина. *Рад војвођанских музеја* 20: 281–305.
- Барачки, С. 1972. *Налаз Сармата у јужном Банату, каталог зложбе*. Вршац: Народни музеј Вршац.
- Бењоци, Н. 2018. *Археолошки локалитет зрењанинског подручја*. Зрењанин: Завод за заштиту споменика културе Зрењанин.
- Brukner, O. 1981. *Rimska keramika u jugoslovenskom delu provincije Donje Panonije*. Beograd: Savez arheoloških društava Jugoslavije.
- Цвјетићанин, Т. 2016. *Касноримска керамика Ђердапа*. Београд: Народни музеј Београд.
- Даутова-Рушевљан, В. 1990. *Dosadašnji rezultati istraživanja i problem pri proučavanju Sarmatske kulture u Vojvodini*. *Рад војвођанских музеја* 32 (1989–1990): 81–98.
- Driesch, A. 2010. *A guide to the measurement of animal bones from archaeological sites as developed by the Institut für Palaeoanatomie, Domestikationsforschung und Geschichte der Tiermedizin of the University of Munich*. Cambridge, Mass: Peabody Museum of Archaeology and Ethnology.
- Ђорђевић, М. 1990. Три нова сарматска насеља у северној Бачкој. *Гласник Српског археолошког друштва* 6: 119–123.
- Kovács, F., Hoppál, K. and Masek, Z. 2015. *Előzetes jelentés Tiszapüspöki-Fehér-tó part szarmata településéről és gepida temető feltárásáról és archeometriai feldolgozásáról*. *Tiscum* XXIV: 81–91.
- Genito, B. 1989. The archaeological cultures of the Sarmatians with a preliminary note on the trial trenches at Gyoma 133: A Sarmatian settlement in South-Eastern Hungary (Campaign 1985). *Annali dell'Università degli studi di Napoli "L'Orientale"*. *Rivista del Dipartimento di Studi Asiatici e del Dipartimento di Studi e Ricerche su Africa e Paesi Arabi* 48: 81–126.
- Grumeza, L. 2014. *Sarmatian Cemeteries from Banat (Late 1st – Early 5th centuries AD)*. Cluj-Napoca: Mega Publishing house.
- Grumeza, L. 2015. Settlements from the 2nd – early 5th century AD in Banat (I). State of Research and Interpretation of the discoveries from Romania. *Journal of Ancient History and Archaeology* 2.4: 75–89.
- Grumenza, L. 2016. Post Roman and Sarmatian pottery workshops in Banat, between the end of the 3rd – beginning of the 5th century AD. *Ephemeris Napocensis* XXVI: 67–106.
- Habermehl, K.H. 1975. *Die Altersbestimmung bei Haus- und Labortieren*. Berlin: Parey.
- Иванишевић, В. 1986. Стари Костолац, локалитет Рудине – насеље. *Гласник Српског археолошког друштва* 3: 222–226.
- Јанковић, Ђ. 1984. Средњовековно насеље код Ушћа Слатинске реке. Извештај о археолошким истраживањима у 1980. години. *Ђердапске свеске* II: 197–200.
- Јанковић, М. и Јанковић, Ђ. 1990. *Словен у југословенском Подунављу*. Београд: Музеј града Београда.

- Jeremić, G. 2009. *Saldum. Roman and early Byzantine Fortification*. Cahiers de Portes de Fer, Monographs No. 6. Belgrade: Archaeological Institute.
- Маринковић, С. 2009. *Сарматска култура на тлу Баната – збирке Народног музеја Зрењанин*. Зрењанин: Народни музеј Зрењанин.
- Masek, Z. 2018. Settlement History of the Middle Tisza Region in the 4th – 6th centuries AD. According to the evaluation of the material from Rákóczi-falva-Bagi-földek 5–8–8A sites, in *Dissertationes Archaeologicae ex Instituto Archaeologico Universitatis de Rolando Eötvös nominatae Ser. 3. No. 6. Gabrieli Váczi quadragenario dedicatae*, ed. D. Bartus, 597–619. Budapest: Eötvös Loránd University, Institute of Archaeological Sciences.
- Микић-Антонић, Б. 2008. Сарматско насеље на локалитету Перлек – Бензинска станица. *Рад Музеја Војводине* 50: 109–131.
- Милошевић, Г. 1997. *Становање у средњовековној Србији*. Београд: Археолошки институт.
- Мирковић-Марић, Н., Секереш, А. и Марић М. 2019. Заштитна ископавања на локалитету Циглана у Новом Орахову. *Грађа за проучавање споменика културе Војводине XXXII*: 12–24.
- Пашић, И. 2019. Сеоска насеља 1–5. века у Војводини: структура насеља и врсте објеката, у *Балкан, Подунавље – Источна Европа у римско доба у раном средњем веку*, ур. И. О. Гавритухин и С. Трифуновић, 105–140. Нови Сад: Музеј Војводине, Москва: Институт археологије Руске академије наука.
- Петковић, С. и Тапавички-Илић, М. 2020. *Касноантичко утврђење Horreum Margi*. Београд: Археолошки институт.
- Поповић, М. и Иванишевић, В. 1988. Град Браничево у средњем веку. *Старинар XXXIX*: 125–179.
- Рајковић, Т. 2009. *Сарматска збирка Музеја Војводине у Новом Саду*. Магистарска теза, Универзитет у Београду.
- Риц, П. 1979. Археолошка налазишта сеобе народа у североисточној Бачкој. *Рад војвођанских музеја* 25: 25–40.
- Секереш, А. 1998. Сарматска некропола Суботица – Верушић. *Рад Музеја Војводине* 40: 107–147.
- Станојевић, Н. 1985. Ботра, Бечеј – средњовековно насеље. *Археолошки преглед* 24: 139–142.
- Станојевић, Н. 1986–1987. Насеља VIII–IX века у Војводини. *Рад војвођанских музеја* 30: 119–146.
- Шпехар, П. 2017. *Централни Балкан 7. до 11. века – Археолошка сведочанства*. Београд: IP ВООКА.
- Трифунувић, С. 2006. *Археолошко налазиште Старо виноградо – Чуруг (1997–2006)*, Каталог изложбе, Нови Сад: Музеј Војводине, Београд: ТИА Јанус.
- Трифунувић, С. и Пашић, И. 2003. Стари виногради у Чуругу – вишеслојно археолошко налазиште. *Гласник Српског археолошког друштва* 19: 263–290.
- Vaday, A. 1989. *Die sarmatischen Denkmäler des Komitats Szolnok: ein Beitrag zur Archäologie und Geschichte des sarmatischen Barbaricums*. Series Antaeus 17–18, Budapest: Archäologisches Institut der UAW.

Табла I. 1 – Рожната дршка, откопни слој 1, кв. 13; 2 – конична здела, откопни слој 1–3, кв. 32; 3 – калотаста здела, откопни слој 2, кв. 34; 4 – фрагмент амфоре, објекат 2, проширење 1; 5 – лонац разгрнутог и заобљеног обода, јама 1, кв. 32; 6 – поклопац калотасте форме са прстенасто профилисаном дршком, откопни слој 1, кв. 31

Plate I. 1 – Horn-shaped handle, spit 1, sq. 13; 2 – conic-shaped bowl, spit 1–3, sq. 32; 3 – calotte-shaped bowl, spit 2, sq. 34; 4 – fragment of an amphora, object 2, extension 1; 5 – pot with an unfolded and rounded rim, pit 1, sq. 32; 6 – calotte-shaped lid with a ring-profiled handle, pit 1, sq. 31

Табла II. 1 – Орнаментисана здела композитне форме, јама 2. кв 31/32; 2 – минијатурна посуда, јама 3, кв. 33; 3 – калотаста здела са прстенастим ободом, јама 4, проширење 4; 4 – калотаста здела, јама 4, проширење 4; 5 – дубља здела композитне форме, јама 4, проширење 4; 6 – фрагмент трбуха орнаментисан жлебовима, јама 4, проширење 4

Plate II. 1 – Ornamented bowl of composite form, pit 2, sq. 31/32; 2 – miniature vessel, pit 3, sq. 33; 3 – calotte-shaped bowl with a ring-shaped rim, pit 4, extension 4; 4 – calotte-shaped bowl, pit 4, extension 4; 5 – deep bowl of composite form, pit 4, extension 4; 6 – fragment with a horizontally incised groove ornament, pit 4, extension 4

Табла III. 1 – Глачана дршка, јама 6, проширење 4; 2 – глеђосан фрагмент, јама 6, проширење 4; 3 – фрагмент са глачаним орнаментом, јама 6, проширење 4; 4 – гвоздени крамп после конзервације, јама 7, проширење 4; 5 – имитација тера сигилате, јама 7, проширење 4

Plate III. 1 – Handle with burnishing, pit 6, extension 4; 2 – fragment with glaze, pit 6, extension 4; 3 – fragment with a burnished ornament, pit 6, extension 4; 4 – iron pickaxe after conservation, pit 7, extension 4; 5 – imitation of terra sigillata, pit 7, extension 4

RESULTS OF RESCUE ARCHAEOLOGICAL EXCAVATIONS ON SITE 2, ADA MUNICIPALITY

Resume

The archaeological site 2 is located in the territory of the village of Sterijino, in the cadastral municipality of Ada. The site is located on a gentle slope that used to be the bank of a now long gone river flow. Site was first detected during field surveys in the municipality of Ada in 2019, which were a part of the project *Archaeological map of Northern Bačka*. The pipeline rescue excavations of the site 2 in the municipality of Ada were conducted by the Intermunicipal Institute for the Protection of Cultural Monuments Subotica. During October and November 2019, the archaeological team unearthed 14 archaeological features with corresponding finds, some of which were dated into the Late Antique period and some into the Medieval period.

In the northern part of the excavated area, a complex of eight disposal pits was discovered. The pits are different in size, bell-shaped or barrel-shaped with a flat or funnel-shaped bottom. Infill of the pits consisted of soil mixed with ash, charcoal, small fragments of daub from ovens, animal bones, pottery sherds and, in some cases, iron slag. The presence of iron slag can indicate the existence of a metal workshop in the vicinity of the pit complex. Based on the material found, mostly Sarmatian pottery, the pits were dated into the Late Antiquity period. This was confirmed with radiocarbon dating.

Approximately 100 m to the south, closer to the bank of the former watercourse, three dug-in objects were detected. Two of them were excavated, but the third one was only partially unearthed due to time restrictions. All objects had an irregular shape and were dug into loess to a certain extent. Object 1 had one oven with a dome, most of which collapsed into the oven's interior, and it was partially dug into the western wall. Object 2, which is located 3 m to the south-west from object 1, had two ovens that represent two phases of use of the object. The first phase is represented with an oven dug into the north-eastern wall, with a partially collapsed dome. During the second phase, the oven next to the western wall was built, but since it was not even partially buried, the dome of the oven collapsed completely. The third object was discovered 2,5 m to the south-west from object 2, but it was only partially excavated. Since all objects with ovens were characterised by an absence of chronologically sensitive archaeological material, especially pottery, the dates were obtained through ^{14}C method. Radiocarbon dates placed the usage of these objects in the period between the second half of the 8th century and the middle of the 10th century AD.

During excavations, 5 trenches were also discovered. Trenches were smaller, and most of them were stretched across the site in the direction north-west/south-east. Being the most recent features at the site, trenches could have been a part of a medieval drainage system. The trenches were completely deprived of any archaeological material, but during field survey, which preceded the excavations, a lot of medieval material was found, so it is safe to assume that material found on the surface and features excavated just beneath the reach of plough could be contemporary.

Having in mind that this site has a complex chronological situation, and also because of time restrictions, only a small piece of the puzzle has been unearthed, and any final conclusions should be reserved for future research projects.